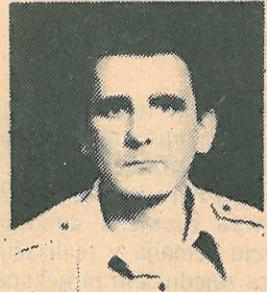

PISETA IN UREJUJETA:
Lojze Košorok
in Pavla Gruden

KADILCI

KAR PO DOMAČE...

Pred očmi mi je pokojni oči Bernard s katerim sva velikokrat zavita v cigaretarni dim razpravljal o doktrinah katoliške cerkve. Ob koncu takih debat sva si prizgala, cigaretu miru in ostavila v dobrih odnosih. Spominjam se najinega zadnjega, v vrsti daljših, resnih pogovorov, ko sem ga vprašala: "Povejte mi, katera je prava vera". "Vsaka tista, ki vodi k Bogu in če človek po njej živi. "Res moder odgovor. Rešil bi svet, če bi ljudje ne bili tako polni, razen vseh drugih, tudi verskih predstavnikov.

Niti na misel nama ni padlo, da je kajenje "grešno". Fanatični neprijatelji tobaka, ki so v največji meri spreobrnjeni, so svoje križarstvo proti tobaku vključili celo v krščensko vero.

KADILCI SLUŽIJO HUDIČU

Kadilci smo strašni ljudje. Širimo umazanijo in smrad. Kužimo zrak, skrunimo svoje teko, ker ne damo kisiku, da bi hranili možgane kot je treba, s slabim zgledom zapeljujemo mladino, zapravljamo denar po nepotrebem. Na splošno kadilci žalimo Boga dočim so pijanci ki za seboj puščajo nesnago kot da so svinje, in narkomanje, le bolni ljudje. Mislim, da bi zdaj, če bi tu bil pater Bernard, nalašč prizgala vsak po eno da bi se oglašila najina vest, in hudomušno bi se smejal borcem, ki skušajo zagreniti užitek kadilcem a sami svojih šibkosti in slabosti ne vidijo. Pred menoj je namreč knjižica, ki odjema grehe kadilcem sveta.

KAJANJE JE DOBRO ZA VAS

Tak je naslov knjižice s katero se je njen avtor dr. William T. Whitby postavil po robu pridigarjem proti tobaku, ki so po njegovem mišljenju iz dolgočasja ustvarili novo vero osnovano na neresnični nauki. Pravi da ljudje kada že od začetka zgodovine in da ni dokazov, da kajenje povzroča rak. Edino na kar bi se kadilci mogli nasloviti ako se to sploh more reči, je statistika, ki dokazuje, da ravno ljudje, ki imajo rak kada celo več. In da cigarete nekaterim, ki se pritožujejo na motnje v pljučih, celo olajšujejo kašelj.

Pravi, da resnično izgleda, da celice oddočijo ko se človek roditi če bo dobil raka ali ne. Eskimi so zelo težki kadilci ali raka ne pozna. V laboratorijskih, ki se bavijo z raziskovanjem posledic kajenja, je ugotovljeno, da nezansko močna koncentracija cigaretnega dima povzroči rak v mihih. A da bi človek obolel na raku, bi moral pokaditi 100.000 cigaret na dan. Sicer pa, kdo je še slisal, da se je na prstih težkih kadilcev sploh kdaj razvil rak?

ATOMSKA BOMBA

To sem si mislila, ko sem prečitala naslov te krivoverske knjižice. Če bi jo avtor bil napisal v srednjeveški dobi bi ga privezali za kol in začgali - provoverniki, ki so verjeli v čarownice.

»Tovarna« preprog iz sive davnine

(TASS) - Arheologi so v naselju, starem 3.000 let, v Turkmenški SSR našli ostanke delavnice za izdelavo preprog. Samo v grobnicah, a le ženskih so našli kamnite prelice z bronastimi držaji in nože.

V deželi Miklove Zale

Letos se mi je izpolnila koroško slovensko pesem, dolgoletna želja, da sem si ki še tudi danes ni izumrla, vsaj bežno ogledal našo Koroško, slovensko deželo za Karavankami. Preko Ljubelja, bolje rečeno skozi ljubeljski predor, kaj kmalu z avtomobilom pridresi do Borovelj in preden se dobro zaveš si že v Celovcu. Žal čas ni dopuščal, da bi se mogli dlje zadržati, tako smo se omejili le na bežen ogled Celovca, Gospe Svete, Vojvodstva prestola na Gospovetskem polju, Vrbsko jezero, Beljak in naprej v Trbiž, kjer še živi slovenski živelj a v italijanskih mejah.

Kot rečeno le bežen ogled a žalostna ugotovitev, da na vseh teh mestih ni najmanjšega znaka, da bi tu živeli Slovenci. Zaman sem na ulicah ali trgovinah Celovca ali Beljaka natezal ušesa, da bi slišal slovensko govorico. Zaman iščeš slovenskih napisov. Tudi na spomenikih v nemških napisih zastonj iščeš sled slovenskega življa, enostavno Slovencev ni. Na čudovit in prefinjen način je elementiran slovenski element. Tudi po kioskih nisem mogel najti enega slovenskega časopisa. Seveda s tem ni rečeno, da Slovencev in slovenske govorice na Koroškem ni več. Slovenci so in govore slovensko, vendar tak je bežen vtis, ki ga dobri. Slovenska beseda je potisnjena v kot, v skrajni kot, za zidove stanovanj, cerkva, v skrajni kot, slovenskega človeškega srca.

Od nekdaj pravimo, da je Koroška zibelka slovenstva. S Korotana se začenja naša kultura, naša zgodovina, pisana beseda itd. Še prejšnje stoletje je bila Koroška, vseslovensko literarno središče. V Celovcu je začela 1851-52 delovati prva in še danes najbolj množična slovenska knjižna založba Mohorjeva družba. Že pod konec stoletja je Družba uspela zbrati 80 tisoč naročnikov. Eden največjih Slovencev, Anton Janežič je v Celovcu tiskal prve slovenske revije literarne, brez katerega razvoj sodobne slovenske literature ne bi bil takšen, kot je bil. Tam je začel narodobuditeljsko in šolsko delo "slovenski Pestalozzi", kasnejši škof Anton Martin Slomšek. Tam so zrasle osnove prvega še danes veljavnega slovenskega političnega programa, tistega o "združeni Sloveniji" - v njem je slovensko prebujočo izobraženstvo nastopilo leta 1848, v "pomladni narodov". Tam je na primer Zljan Matija Majer sistematično formuliral takratni slovenski položaj in mu začrtal perspektivo, od tu je pognala nadvse dajnjosvidna politična in znanstvena misel. Predolgo bi bilo naštrevati vse naše može, ki so delovali na Koroškem in oplemenili našo kulturo. Omenimo še našo

zanoso začetnih Hitlerjevih zmag, dokončno pridobila Koroško za veliko Namčijo.

Po vojni - po razsulu velikega rajha, so deželo osvojile koroške in partizanske enote. Naenkrat so se prelevili v velike demokratične, polni lepih besed o dvojezičnosti, prijateljstvu in humanizmu. Vse to je trajalo do sklenitve avstrijske državne pogodbe leta 1955. Kmalu za tem je začelo zginjati tudi dvojezično šolstvo, obudile so se čez noč protislovenske organizacije. Zlo je zopet obrodilo svoje delo, vrgli so se temeljito na delo: z letaki, z zborovanji, s časopisi, spolicijo, s hujskanjem, z lažmi in grožnjami so nadaljevali svoje nehumano delo. In ta igra se nadaljuje še danes.

Nedoumljivo, mogoče je res vse tako hotela muha-

sta zgodovina. Dejstvo je, da se je ravno na Koroškem, žal, nasprotje med humanizmom, kulturo in nekulturo v obžalovanja vredni meri oblikovalo kot nasprotje med nemškim in slovenskim. Koroško, več sto rodov slovensko prebivalstvo ni tisto, ki je odprlo to veliko, nelepo in bolečo rano v tej lepi deželi! In tudi danes se zmeraj znova odpira še naprej, nerazumljivo in docela neskladno s človeškim dostojanstvom.

Ob Koroški se je nabralo toliko bridkosti, toliko bolčin, toliko nasprotnega v njeni zgodovini, da se opazovalcu poloti strah in se sprašuje: Kako je to sploh mogoče?

Mogoče je tale odgovor: Korošči pač niso odgovorili z umazanim nasiljem zoper umazano nasilje. In Mikloša Zala zopet ječi v turških rokah!

L. Košorok

Novice in zanimivosti

SLOVENSKI OKTET SREDI AFRIKE

Po skoraj 30.000 kilometrih potovanja se je Slovenski oktet vrnil s turneje po Afriki, kjer je opravil v okviru meddržavne kulturne izmenjave z deželami v razvoju tri pomembne obiske v neuvrščenih deželah Zambiji, Angoli in Mozambiku. Skupno je imel oktet na turneji trinajst nastopov, pridružil pa je še dva koncerta v Splitu in Šibeniku neposredno po vrtnitvi v domovino. V afriških deželah so bili pcvci deležni prisrčnega sprejema, ker je bilo to prvo veče kulturno gostovanje iz Jugoslavije, ker pa je odprlo tudi možnosti za nadaljnje kulturno in vsakašno sodelovanje na raznih področjih. Še poseben pečat je temu gostovanju dalo tudi to, da e od tet pel na pogrebnih slovesnostih ob smrti angolskega predsednika Agostinha Neta.

V Zambiji, ki je bila od 7. do 10. septembra prva postaja, je oktet vzbudil posebno pozornost s slavnostnim koncertom v najbolj reprezentančni dvorani Mungoshi Hall, kjer je bila pred leti vrhunska konferenca neuvrščenih, letos pa zasedanje britanskega Commonwealtha.

Koncerta se je udeležilo tudi več ministrov zambijске vlade pod vodstvom predsednika vlade Daniela Lusula, ki je ob koncu vsem pevcem iskreno čestital.

RAZSTAVA OB PESNIKOVEM JUBILEJU

Sežanska Kosovelova knjižica, ki že vrsto let skribi za kar se da živ stik svojih bralcev s pesniki, pisatelji, igralci, likovniki, je te dni z dokumentarno razstavo počastila petdesetletnico priljubljenega pesnika Janeza Menarta. Večerv knjižnici je bil eden najuspešnejših. Jubilanta je občinstvu predstavila ravnateljica lučka Čehovin. Tone Pavček, predsednik Društva slovenskih pisateljev in urednik Cankarjeve založbe pa je predstavil pravkar izšlo Menartovo antologijo šestih zbirk Statve življenja in se v svojem nagovoru dotaknil tudi dolgoletnega pesniškega in prijateljskega drugovanja z Menartom in z generacijo, ki jo po njegovem označujejo zvestoba in optimizem, zaupanje in vera v svet in življenje. Slavljenec je iz vsake svoje zbirke prebral po nekaj pesmi. Stane Raztresen, član Slovenskega stalnega gledališča iz Trsta pa interpretiral pretresljivi Requiem.

KARDINAL DR. KOENIG V BEOGRADU

BEOGRAD - Podpredsednik jugoslovenske vlade dr. Ivo Margan ter predsednik komisije za odnose z verskimi skupnostmi dr. Aleksandar Fira sta na ločena obiska sprejela delegacijo gospodarske organizacije "Pro Oriente" z Dunaja, ki jo vodi kardinal dr. Franz Koenig in je v Jugoslaviji v gosteh pri patriarhu Germanu in Srbski pravoslavni cerkvi. Delegacijo je sprejel tudi podpredsednik predsedstva Srbije Branko Pešić.

Etnička sredstva informisanja u Australiji

Posrednik za obaveštenja doseljenika

- Analiza i prijedlozi o etničkim sredstvima informisanja, koju je za potrebe članova saveznog parlamenta izradio MARK PLUNKETT. Ova analiza je stavljena na uvid nadležnim organima marta 1979. godine.

Na osnovu ličnog odobrenja autora ovu analizu ćemo objaviti u više nastavaka. Za navode u ovoj analizi odgovoran je autor.

Od 1966. godine, kada je izvršena prva analiza etničke štampe i sredstava informisanja u etničkim zajednicama u Australiji, zabeležen je nagli rast štampe, kao i drugih medija putem kojih su doseljenici informisani o dogadajima u Australiji i u svetu.

Uz pomoć specijalnih fondova koje je odobrila Federalna vlada osnovane su specijalne radio-stanice (za razliku od ranijih komercijalnih i povremenih radio-stanica), a od 1979. godine i eksperimentalna etnička televizija.

Tri najveće etničke zajednice u Australiji: Grci, Italijani i Jugosloveni čine preko 12 odsto ukupnog stanovništva u Sidneju i Melburnu i oni imaju znatnih poteškoća u normalnoj komunikaciji i upotrebi engleskog jezika, stoga značaj etničke štampe i drugih sredstava informisanja dobija poseban značaj.

Od ostalog australijskog stanovništva koje je stiglo iz zemalja gdje se ne govori engleski jezik u Sidneju živi 24, a u Melburnu 30 odsto doseljenika koji ne govore anglo-saksonskim jezicima. Između ostalog i ovakav značajan prosek neanglosaksonskog stanovništva utičao je na porast etničke štampe i drugih sredstava komunikacije, jer je od strane značajnog dela australijskih informativnih sredstava bio zapostavljen i ignoriran.

Prema analizama službi koje anketiraju tržište proizvodi da 14 posto slušalaca etničkog radija više vole da slušaju etnički radio nego bilo koju drugu radio stanicu u ovoj zemlji.

Dalje, analizom je utvrđeno da 89 Grka, Italijana i Turaka, a preko 90 odsto Jugoslovena slušaju etnički radio, da bi taj procenat (uzevši sve zajedno) u 1978. godini spao na 78 odsto.

Etnička štampa i njen razvoj u poslednjoj deceniji

Iako je etnička štampa počela da se razvija u Australiji već 1948 godine, a neki od grčkih i italijanskih listova su se pojavili čak 1900. godine, prava "poplava" etničkih listova započinje tek 1972. godine.

Trenutno u Australiji izlazi 151 list na 35. jezika sa tiražom po jednom broju od 700.000 primeraka.

Po zakonu iz ratnog doba sve nemačke i italijanske publikacije bile su pod strogom kontrolom i svaki primerak prije puštanja u štampu morao je biti cenzurisan i odobren od zvaničnih organa. Zakon koji je kontrolisao strane publikacije ostao je na snazi sve do 1958. godine.

Godine 1975. u državi NSW nedeljno je izlazilo na jezicima etničkih zajednica preko 250.000 primeraka lista, dočim po izveštaju koji je sačinio Gallibaly stoji da u Australiji izlazi 59 publikacija na 20 jezika, a iz privatnih izvora se saznaće da u Australiji sada izlazi 74 publikacije na 24. strana jezika u tiražu od oko 600.000 primeraka.

Nedavno je izvršena anketa 65 odsto doseljenika tri najbrojnije etničke skupine: Grka, Italijana i Jugoslavena sa pitanjem koju štampu čita, odgovori su glasili da preko 70 odsto čita isključivo etničke liste, a samo 30 odsto naprimer sidnejski list "Daily Mirror".

Pored toga, u Melburnu se nalazi treća najjača skupina čitalaca grčkih listova NA SVETU, a u Australiji izlazi, naprimer, više arapskih listova nego u Bejrutu i Damasku skupa.

Preporod etničke štampe (i njen rast) moguće je pripisati i emancipaciji etničkih zajednica i nalaženjem njenog identiteta u Australiji.

Etničke zajednice - značajan deo australijskog društva

Od ukupnog broja stanovnika 33 odsto, ili oko

4,5 miliona, predstavljaju doseljenici koji su došli iz ne anglosajonskih zemalja. Između 1947 i 1977. godine za stalno su je naselile u Australiju 2.720.000 osoba, od njih su 54 odsto osobe koje dolaze iz zemalja u kojima se ne govori engleski jezik. Od ovog broja na Sidnej otpada 4,5 odsto, a na Melburn 45 odsto "novo-australijanaca". Vršeći "dublju" analizu proizlazi da u Sidneju živi 55 odsto stanovnika čije je porijeklo Južna Evropa, a 29 odsto Sjeverna i Istočna Evropa, dok na Aziju, Afriku, Srednji Istok, Pacifik i

Južnu Ameriku otpada 16 odsto.

Posmatrajući Sidnej i Melburn dolazi se do zaključka da u njima žive tri najjače etničke skupine i to Italijani (543.000), Grci (310.000) i Jugosloveni (219.000). Ove tri skupine predstavljaju 87 odsto svih doseljenika iz Južne Evrope, a sve tri skupa zajedno čine preko 12 odsto ukupnog stanovništva Sidnej i Melburna.

Svi gornji pokazatelji ukazuju, između mnogih osalih, na značaj etničke štampe i drugih sredstava javnog komuniciranja.

U sledećem broju: Pregled sadašnje etničke štampe; Neprilagođenost engleskom jeziku; druga generacija doseljenika i budućnost etničke štampe.

Muzej Australije

Istorijska evropska civilizacija biće jedna od tri teme za prvi australijski nacionalni istorijski muzej u Kanberi, čija će izgradnja uskoro početi izjavio je ministar ACT, Gosp. Bob Elliott.

Izgradnjom ovog muzeja Australija će se uvrstiti u red par razvijenih zemalja koje imaju specijalnu instituciju koja na dokumentovan način prikazuje razvoj i istoriju zemlje.

Druga i treća važna tematika muzeja biće istorija urođenika i odnos čoveka i okoline. Izgradnjom i otvaranjem ovog Muzeja, Australija će još na jedan način dokazati postojanje svog nacionalnog identiteta izjavio je gosp. Ellicott.

Takođe, ministar je izjavio da vlada smatra daje u opštem interesu da uskoro počne sa pripremama za izgradnju nacionalnog vazduhoplovne i pomorskog muzeja, dve važne grane sa čime se Australija može ponositi.

Sunčeva energija - za bolnice

Ministar za zdravlje vlade NSW G. Kevin Stewart saopštio je da je odobrio instalaciju sistema na sunčevu energiju u Jerilderie bolnici koji će služiti za grijanje vode i vazduha preko zime a za rashlađivanje prostorija tokom leta.

I bolnica u Gulgargumbo ne opremljena je sa istim sistemom koji radi već dve godine. Pokazalo se da ovaj sistem funkcioniše sa peko 90 odsto uspeha u toplim mesecima, a preko zime snabdeva bolnicu sa preko 50 odsto tople vode.

Sistemi korištenja sunčane energije biće pomoćno ispitivani u naredne dve godine, pa ako pokazuju svoju punu efikasnost, vlada će proširiti ovaj program u cilju zamene za energiju koja je skupa naftu.

STAN

Elegantno namešten stan za gospodina. Ulica 129 Edgeware, MARRICKVILLE Za detaljna obaveštenja telefonirati na 511-973.

47 miliona dolara za sport

Vlada NSW odobrila je rekordni iznos od 47. miliona dolara za sportske i rekreacione objekte, koji iznose se koristi iz priloga sportske kladijone.

G. Booth, ministar za sport i rekreaciju saopštio je da je njegovo ministarstvo dobilo 861 molbu za pomoć lokalnim opština, sportskim grupama i zajednicama, a sve u vrednosti od preko 60 miliona dolara.

Uslovi na osnovu kojih vlada dodeljuje ovu pomoć traže da svakim projektima rukovodima jedna ovlašćena grupacija, a da polovinu iznosa investiraju lokalne opštine.

Politika vlade je da u prvom redu pomogne one opštine koje se nalaze u unutrašnjosti NSW i koje oskudevaju u dobrim sportskim objektima.

Gosp. Booth je izjavio da federalna vlada o ovome do sada uopšte nije vodila računa i da sav teret u tom pogledu pada na vladu NSW.

Za poslednje tri godine vlada NSW je već dodelila preko 13. miliona dolara koji su upotrebљeni za sportsku rekreaciju i izgradnju objekata.

U saopštenju za štampu navode se, zatim, lokacije i mesta kojima je dodeljena pomoć.

Interesantno je primetiti da među njima nema sportskih objekata koji su namenjeni etničkim, zajednicama. Možda je to krivica i do naših sportskih društava koja se stidljivo obraćaju vlasti za pomoć.

MAŠINISTI

Potrebni su dobri radnici na šivačim mašinama, koji imaju praksu i svoje mašine, za rad kod kuće. Donosimo i preuzimamo gotovu robu. Javiti se na tel. 251-362 (Muhidin).

JUGOSLOVENSKO-KANADSKI PRIVREDNI PREGOVORI

Mogućnost za povećanje obima trgovine

Između Jugoslavije i Kanade u toku su pregovori o zaključenju nekoliko ugovora koji će, po obosnoj oceni, omogućiti znatno povećanje obima trgovine i unapređenje ukupnih ekonomskih odnosa.

Dve zemlje pregovaraju, kada je reč o uvozu iz Kanade, o otvaranju kreditne linije od oko 500 miliona dolara, o zaključenju ugovora koji bi zaštitio investicije od nekomercijalnih rizika i o sporazumu o izbegavanju dvostrukog oporezivanja.

Ovo su bile teme o kojima su razgovarali saveznici.

U slici i reći

SPOMENIK TESLI U PIROTU

Povodom 8. septembra, Dana oslobođenja ovog grada od bugarske okupacije, pred zgradom Elektrodistribucije otkriven je spomenik Nikoli Tesli.

Ovo delo, je rad beogradskog vajara Pavla Pajetića i predstavlja pravo vizuelno osveženje gradske ambijente na ulazu u novopodignutu četvrt Pirotu.

Ovim povodom održana je svečanost, na kojoj je o životu i radu velikana naše naučne misli govorio profesor dr Aleksandar Marinčić.

Zatim je Piroćance pozdravio u ime republičkog udruženja "Nikola Tesla" dr Milorad Brevinac, jedan od najstarijih članova koji je zahvalio na pozivu, pohvalio gradane i autora ovog dela koji su se dosljedno odužili našem velikaru.

Poznanstvo

Australski sam Državljanin Jugoslovenskog porekla.

Srednjeg rasta, zanatlija, katoličke vere. Star sam 49 godina.

Poseđujem nešto imovine.

Želeo bih upoznati žensku osobu istih godina radi braka. Treba da je karakterna, ugodne vanjštine.

Djeca ne smetaju.

U obzir dolaze samo ozbiljne osobe. Pisati na Adresu.

P.O. Box 521
MANUKA. A.C.T. 2603